

MEDIJI IN OSNOVNOŠOLCI
(1.-6. RAZRED)
V SLOVENIJI

Vodja projekta:izr. prof. dr. Mateja Rek
Tehnična sodelavka: Kristina Milanovski Brumat

Ljubljana, 2016

MEDIJI IN OSNOVNOŠOLCI (1.-6. RAZRED) V SLOVENIJI

Mateja Rek, Kristina Milanovski Brumat

Leto izdaje: 2016

Verzija: 7.2.

Priložene datoteke:

- Osnovnosolci_2016-osnovno.doc
- Osnovnosolci_2016-krizanja.doc
- Osnovnosolci_2016_vprasanik.docx

»Infrastrukturni program Fakultete za medije – zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov o medijski pismenosti« financira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS – ARRS kot infrastrukturni program. Sredstva je ARRS zagotovila po pogodbi št.1000-16-2916.

KAZALO

1	KRATEK POVZETEK	6
2	KRATEK POVZETEK V ANGLEŠČINI	7
3	RAZŠIRJEN POVZETEK	8
4	UVOD	10
4.1	Pridobivanje podatkov, financiranje in izvedba	10
4.2	Cilji raziskave.....	11
4.3	Omejitve empiričnega dela raziskave	11
5	PREDSTAVITEV STATISTIČNE POPULACIJE IN DEMOGRAFSKIH ZNAČILNOSTI VZORCA	12
5.1	Opis učencev v ciljni starostni skupini.....	12
5.2	Izobrazba glede na starost	14
5.3	Opis učiteljev v ciljni starostni skupini	14
6	ANALIZA PODATKOV	15
6.1	Demografske značilnosti vzorca staršev	15
6.2	Mediji v lastni uporabi otrok.....	24
6.3	Izpostavljenost medijem.....	25
7	ZAKLJUČEK	34
8	Viri in literatura	35

KAZALO SLIK

Slika 1: Starost staršev	16
Slika 2: Izobrazba staršev	17
Slika 3: Število oseb v gospodinjstvu	18
Slika 4: Geografska porazdelitev staršev v vzorcu glede na prvo številko poštne številke.....	19
Slika 5: Porazdelitev staršev glede na mesto oz podeželje	20
Slika 6: Porazdelitev otrok glede na razred, ki ga obiskuje.....	21
Slika 7: Porazdelitev otrok glede na spol.....	22
Slika 8: Porazdelitev otrok glede na to ali je otrok v deljenem varstvu	23
Slika 9: Odstotek otrok, ki ima v lastni uporabi navedeno napravo	24
Slika 10: Povprečna izpostavljenost otrok glede na medij	26
Slika 11: Povprečna izpostavljenost otrok glede na aktivnost povezano z mediji	28
Slika 12: Mnenja staršev glede omejevanja rabe medijev, navzočnosti staršev pri otrokovi rabi medijev, vplivu medijev na otroka.....	29
Slika 13: Aktivnosti staršev glede medijske izpostavljenosti njihovih otrok	30
Slika 14: Odstotek otrok, ki imajo profil na družbenem omrežju.....	31
Slika 16: Mnenja staršev glede omejevanja dostopa do medijskih vsebin.	33

KAZALO TABEL

Tabela 1: Učenci v rednih in prilagojenih programih osnovne glede na spol in starost.....	12
Tabela 2: Družine z otroki glede na starost in tip družine za leto 2015.....	13
Tabela 3: Javne in zasebne osnovne šole za leto 2015	13
Tabela 4: Izobrazba glede na starost.....	14
Tabela 5: Število učiteljev glede na starost vključenih otrok	14
Tabela 6: Število respondentov glede na spol.....	15
Tabela 7: Povprečna izpostavljenost otrok glede na medij v minutah dnevno.....	25
Tabela 8: Povprečna izpostavljenost otrok glede na posamezno aktivnost v povezavi z mediji v minutah dnevno.....	27

1 KRATEK POVZETEK

Podatkovna zbirka vsebuje mnenja staršev otrok 1. do 6. razreda osnovnih šol v Sloveniji v okviru 68 spremenljivk (od tega 14 demografskih). V raziskavi je v obdobju med 20. 9. 2016 in 3. 11. 2016 sodelovalo 2.825 staršev iz celotne Slovenije, zato podatkovna zbirka omogoča veliko možnosti različnih analiz na področju rabe medijev med osnovnošolskimi otroci. Zbiranje podatkov je bilo organizirano kot spletno izpolnjevanje preko naključno izbranih šol. V okviru pridobivanja in analize podatkov smo izpostavili naslednje tematike:

- 1) raba medijev med osnovnošolci;
- 2) povprečna dnevna izpostavljenost medijem;
- 3) z mediji povezane aktivnosti osnovnošolskih otrok;
- 4) raba družbenih omrežij;
- 5) objava informacij s strani otrok na spletu;
- 6) medijska vzgoja.

Ključne besede: mediji, osnovnošolci, starši, medijska izpostavljenost, medijska vzgoja

2 KRATEK POVZETEK V ANGLEŠČINI

This database consists of 68 variables. We have gathered 2.825 parent opinions about media habits of primary school pupils (1 to 6th grade) in a time frame between 20. 9. 2016 and 3. 11. 2016. Due to (for Slovenia) a fairly large sample this database enables a variety of analyses. Data collection was organised as online survey through randomly selected primary schools. The main focus of data collection and analysis was to highlight:

- 1) children's media use;
- 2) children's media exposure;
- 3) children's media related activities;
- 4) children's use of social media;
- 5) children's information sharing on the Internet
- 6) media education.

Key words: media, schoolchildren, parents, media exposure, media education. , sharing information, literacy

3 RAZŠIRJEN POVZETEK

V Sloveniji raste zavedanje o pomenu medijske pismenosti in potrebi po sistematičnem zbiranju podatkov, kar je opaziti iz povratnih informacij vladnih organov, raziskovalcev, strokovnjakov in učiteljev na tem področju. V okviru Infrastrukturnega programa Fakultete za medije (<http://www.fame.si/>) – zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov o medijski pismenosti smo že pridobili podatke o rabi medije različnih skupin otrok in mladostnikov. Poročili Mediji in predšolski otroci v Sloveniji (Rek in Milanovski Brumat, 2016) in Mediji in srednješolci v Sloveniji (Rek in Milanovski Brumat, 2016) sta skupaj s pripadajočimi bazami podatkov javnosti na voljo na spletni strani: pismenost.si. S pridobljenimi podatki in njihovo javno objavo želimo tudi v Sloveniji spodbujati metodološko in konceptualno raznovrstne raziskave na tem področju. Raziskovanje trenutnega stanja je velikega pomena, saj kljub izrazitemu trendu povečane izpostavljenosti otrok medijem sedaj še ni mogoče predvideti dejanskih dolgoročnih učinkov njihove izpostavljenosti različnim sodobnim medijem kot tudi širših družbenih in kulturnih implikacij rasti vloge medijev v socializacijskih procesih otrok. V Sloveniji je malo primerljivih raziskav, zato lahko predloženi zbrani podatki predstavljajo pomemben vir možnosti raziskovanja tematike na področju osnovnošolskih otrok in medijev.

Kratek povzetek ugotovitev:

Tematika: Lastna uporaba elektronskih naprav s strani otrok

- Le vsak šesti otrok ima v lastni uporabi TV.
- Radio ima v lastni uporabi okvirno tretjina otrok 1.-6. razreda OŠ.
- Računalnik ali tablico ima v lastni uporabi več kot tretjina otrok 1.-6. razreda OŠ.
- Malo manj kot polovica osnovnošolcev ima v lastni uporabi napravo z dostopom do interneta.
- Tretjina ima v lastni uporabi lasten aktivni pametni telefon.
- Vsak šesti osnovnošolec od 1.-6. razreda ima v lastni uporabi videoigre z ekranom.

Izpostavljenost medijem

- Otroci so največ izpostavljeni televiziji. Povprečno otrok dnevno uporablja televizijo za gledanje TV programa in video vsebin, igranje iger 71 minut.
- Računalnik uporablja malo več kot polovico ure.
- Radijski program in mobilni telefon ter tiskane medije uporablja malo več kot tretjino ure.
- Konzolo za video igre po mnenju staršev uporabljajo otroci povprečno 7 minut dnevno.
- Na internetu so otroci skoraj pol ure dnevno (otroci prve triade osnovne šole skoraj tretjino ure).
- Video igre igrajo povprečno pol ure (otroci druge triade osnovne šole 40 minut dnevno). Starši ocenjujejo, da je le okvirno desetina teh iger nasilnih.
- Po mnenju staršev je primeren dnevni limit okvirno eno uro dnevno.

Tematika: Objava informacij in fotografij/video posnetkov

- Po mnenju staršev ima le vsak deveti otrok profil na družbenem omrežju.
- Le vsak osmi otrok naj bi imel objavljen svoj priimek in ime, vsak deseti fotografijo, vsak 20 svoj selfie in praktično nihče nima objavljenih slike sebe v provokativni pozi.
- Le vsak 22-ti otrok ima objavljen fotografije drugih, ki so jih otroci ujeli delati nekaj nenavadnega, zabavnega.

Tematika: Prisotnost, preverjanje informacij in omejitve s strani staršev

Starši (praktično vsi) postavljajo pravila ali omejitve glede tega, kaj njihov otrok sme gledati zlasti glede nasilnih vsebin, vsebin z grdimi besedami in vsebinami, ki so povezane s spolnostjo. Na drugi strani starši še vedno v veliki meri priznavajo dovoljevanje uporabe brez prisotnosti odraslega.

4 UVOD

Glede na hitre spremembe tehnologij in povečevanje izpostavljenosti otrok medijem Holloway in drugi (2013) na temeljitem pregledu literature izpostavljajo konkretna področja, ki nujno potrebujejo dodatne študije. Poziv utemeljujejo z dejstvom, da so otroci izpostavljeni medijem v čedalje večjem obsegu, za katerega pa ne poznamo longitudinalnih posledic. V Sloveniji je na področju otrok zelo malo raziskav v povezavi z mediji in medijsko pismenostjo, zato je vsako nadaljnje raziskovalno delo dobrodošlo.

4.1 Pridobivanje podatkov, financiranje in izvedba

Izvedbo pridobivanja podatkov je financirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS – ARRS kot infrastrukturni program »Infrastrukturni program Fakultete za medije – zbiranje, vodenje in arhiviranje podatkov o medijski pismenosti«. Sredstva je ARRS zagotovila po pogodbi št.1000-16-2916.

Cilj programa je zbiranje podatkov o stanju medijske pismenosti v Sloveniji, spremljanje dejavnikov in trendov medijske pismenosti v daljšem obdobju in nudenje podpore raziskovalnim projektom, programom, razvojnim programom in projektom ter državnim in drugim vladnim organom ali resorjem pri izvajanju njihove službe.

Podatki, ki se zbirajo v okviru tega programa, predstavljajo temelj analize stanja medijske pismenosti v Sloveniji. Omogočajo komparativno analizo stanja medijske pismenosti v evropskem in globalnem prostoru. Verjamemo, da bodo zbrani podatki v prihodnosti pripomogli k oblikovanju javnih politik in izvajanju le-teh na področju medijske pismenosti tako v smislu vsebin, forme, metod dela, kot drugih specifičnih značilnosti. Pridobili smo že podatke:

- Medijska pismenost 2014 (Rek, Kovačič, Milanovski Brumat 2014)
- Mediji in predšolski otroci (Rek, Milanovski Brumat 2016)
- Mediji in srednješolci (Rek, Milanovski Brumat 2016)

4.2 Cilji raziskave

Osnovni cilj na področju preučevanja medijske pismenosti osnovnošolcev je bil kakovosten zajem podatkov osnovnošolcev v povezavi z mediji. Zaradi osredotočenja na prvi dve triadi OŠ in zaradi želje, da bi hkrati pridobili mnenja staršev glede njihove vloge pri medijskem opismenovanju njihovih OŠ otrok, smo pridobili mnenja staršev. Verjamemo, da za starostno skupino 7-12 letnih otrok starši lahko podajo objektivno mnenje na podana vprašanja. Raziskava je skupaj s prilogami objavljena na posebej v ta namen izdelanih spletnih straneh o medijski pismenosti (www.pismenost.si). Zbrani podatki omogočajo vladnim organom, da lažje evalvirajo dejansko stanje in izboljšajo delo pripravljavcev korekcij učnih načrtov in vsebin povezanih z medijsko vzgojo, saj ponujajo podlago za usmeritve, katere vsebine je potrebno dopolniti, katere vsebine so odvečne in katere vsebine je potrebno v programe umestiti v različnih starostnih obdobjih. Rezultati so zelo pomembni tudi za načrtovanje izobraževanja učiteljev glede na povečano vlogo medijev in sodobnih naprav v osnovnih šolah pri pouku.

4.3 Omejitve empiričnega dela raziskave

Raziskava se zaradi načina pridobivanja podatkov nanaša na starše osnovnošolcev, ki so vključeni v OŠ izobraževanje. V raziskavi so zajeta mnenja 53 geografsko primerno razporejenih slovenskih osnovnih šol. Podatki, predstavljeni v nadaljevanju, so odraz mnenj staršev, ki so se na raziskavo odzvali (v okviru prejema elektronskega sporočila s strani izbrane šole).

Izpolnjevanje ankete je potekalo v vseh primerih brez prisotnosti raziskovalca, zato kljub uporabi preverjenega vprašalnika verjamemo, da lahko prihaja do raziskovalne pristranskosti zaradi občutljivosti tematike. Pri tem obstaja verjetnost, da starši ne priznavajo oz. v določeni meri samostojne uporabe tudi ne vedo, kolikšna je dejanska izpostavljenost medijem njihovih otrok. Pri izpolnjevanju ankete lahko tako starši podajajo družbeno bolj zaželeno odgovore. Zaradi navedenega smo podatke primerjali tudi v relativnem smislu. Tako smo respondente v analizi razdelili tudi na tri skupine in jih med seboj primerjali. Za »občutljive« tematike (na primer vpliv na učni uspeh) smo uporabili križanja več vprašanj in se tako izognili neposredni povezavi z izpostavljenostjo medijev.

5 PREDSTAVITEV STATISTIČNE POPULACIJE IN DEMOGRAFSKIH ZNAČILNOSTI VZORCA

5.1 Opis učencev v ciljni starostni skupini

V Sloveniji je bilo leta 2014 v osnovnošolsko izobraževanje od 1. do 6. razreda vključenih 172.013 učencev. V osnovnošolsko izobraževanje v navedenih razredih je bilo vključenih malo več osnovnošolcev kot osnovnošolk.

Tabela 1: Učenci v rednih in prilagojenih programih osnovne glede na spol in starost

	Spol - SKUPAJ	Dečki	Deklice
Razredi - SKUPAJ	172013	88340	83673
1. razred	21632	11176	10456
2. razred	21667	11036	10631
3. razred	20229	10380	9849
4. razred	19255	9858	9397
5. razred	18384	9514	8870
6. razred	18175	9287	8888

Vir: Statistični urad Republike Slovenije:2016

Večina otrok živi v družini zakonskega para. Približno polovico manj otrok živi v zunajzakonski skupnosti oz. z materjo (tabela 2).

Tabela 2: Družine z otroki glede na starost in tip družine za leto 2015

	Družine - SKUPAJ	Zakonski par z otroki	Mati z otroki	Oče z otroki	Zunaj-zakonska partnerja z otroki
7 let	11085	5580	2626	373	2506
8 let	10152	5330	2340	338	2144
9 let	9565	5015	2325	342	1883
10 let	9452	4997	2267	347	1841
11 let	9126	5086	2124	326	1590
12 let	9332	5278	2177	341	1536

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2016.

Večina osnovnih šol v Sloveniji je javnih, kar prikazuje tabela 3.

Tabela 3: Javne in zasebne osnovne šole za leto 2015

	Šole s podružnicami	Oddelki	Učenci
Javne	771	8.536	168.898
Zasebne	6	57	1.169
SKUPAJ	777	8.593	170.067

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2016.

5.2 Izobrazba glede na starost

Tabela 4: Izobrazba glede na starost

	Izobrazba - SKUPAJ	Osnovnošolska ali manj - Skupaj	Srednješolska - Skupaj	Višješolska, visokošolska - Skupaj
30-34 let	149276	7,93%	55,22%	36,86%
35-39 let	156973	9,54%	55,92%	34,54%
40-44 let	147666	13,84%	56,07%	30,09%
45-49 let	153313	17,37%	58,56%	24,07%

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2015

V tabeli je razvidna izobrazba glede na starost. Podatkov konkretno za starše OŠ otrok nismo zasledili.

5.3 Opis učiteljev v ciljni starostni skupini

Tabela 5: Število učiteljev glede na starost vključenih otrok

Učitelji v I. in II. triadi oz. na razredni stopnji	Moški	193
	Ženske	6633
	Spol - SKUPAJ	6826
Učitelji v III. triadi oz. na predmetni stopnji	Moški	1439
	Ženske	5518
	Spol - SKUPAJ	6957

Vir: Statistični urad Republike Slovenije 2016

V prvi in drugi triadi uči 6633 učiteljic in le 193 učiteljev.

6 ANALIZA PODATKOV

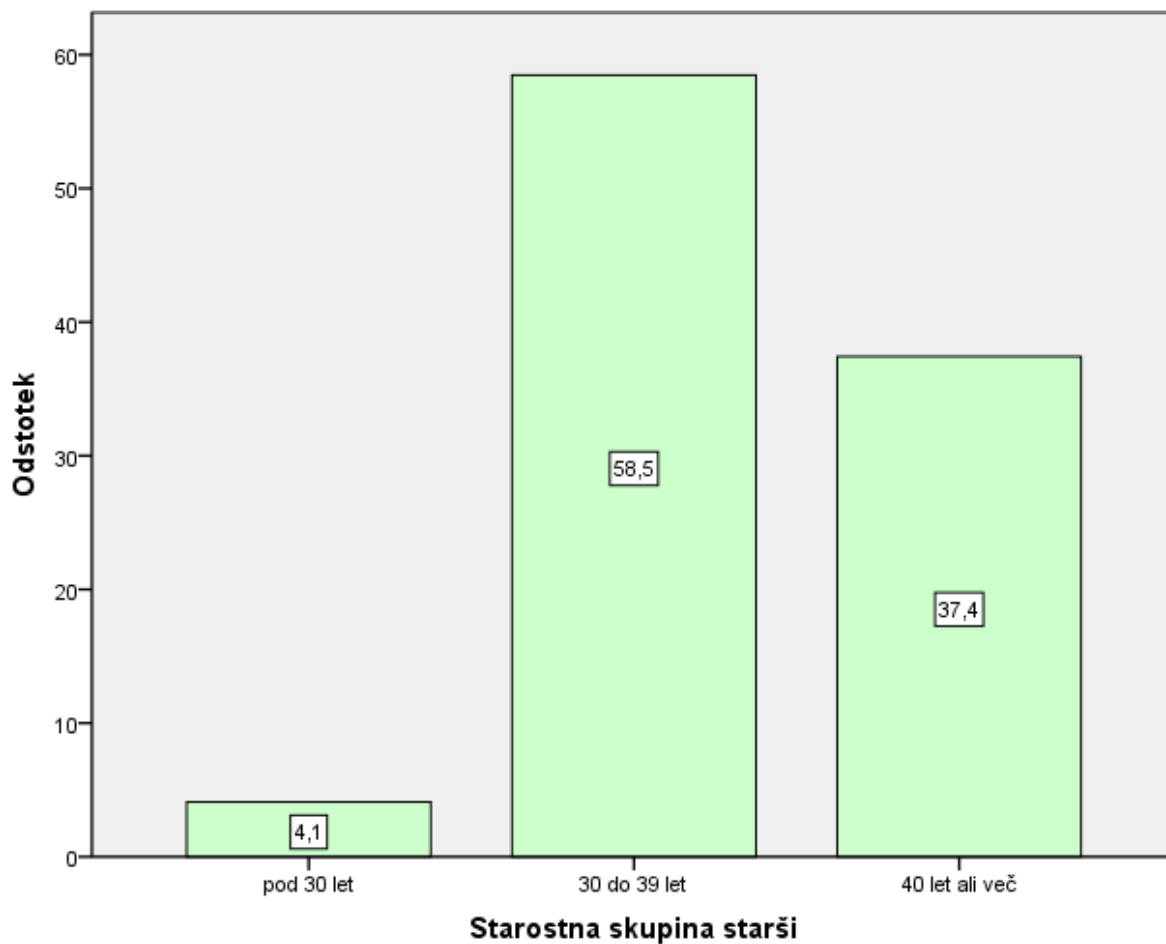
6.1 Demografske značilnosti vzorca staršev

V raziskavi je sodelovalo skupaj 2.825 staršev otrok prve in druge triade osnovne šole. Večinoma so odgovarjale ženske, kar je skladno z obstoječimi izkušnjami pri raziskavah vedenja otrok.

Tabela 6: Število respondentov glede na spol

	Število	Odstotek
Ženski	2.206	78,1 %
Moški	619	21,9 %
Skupaj	2.825	100 %

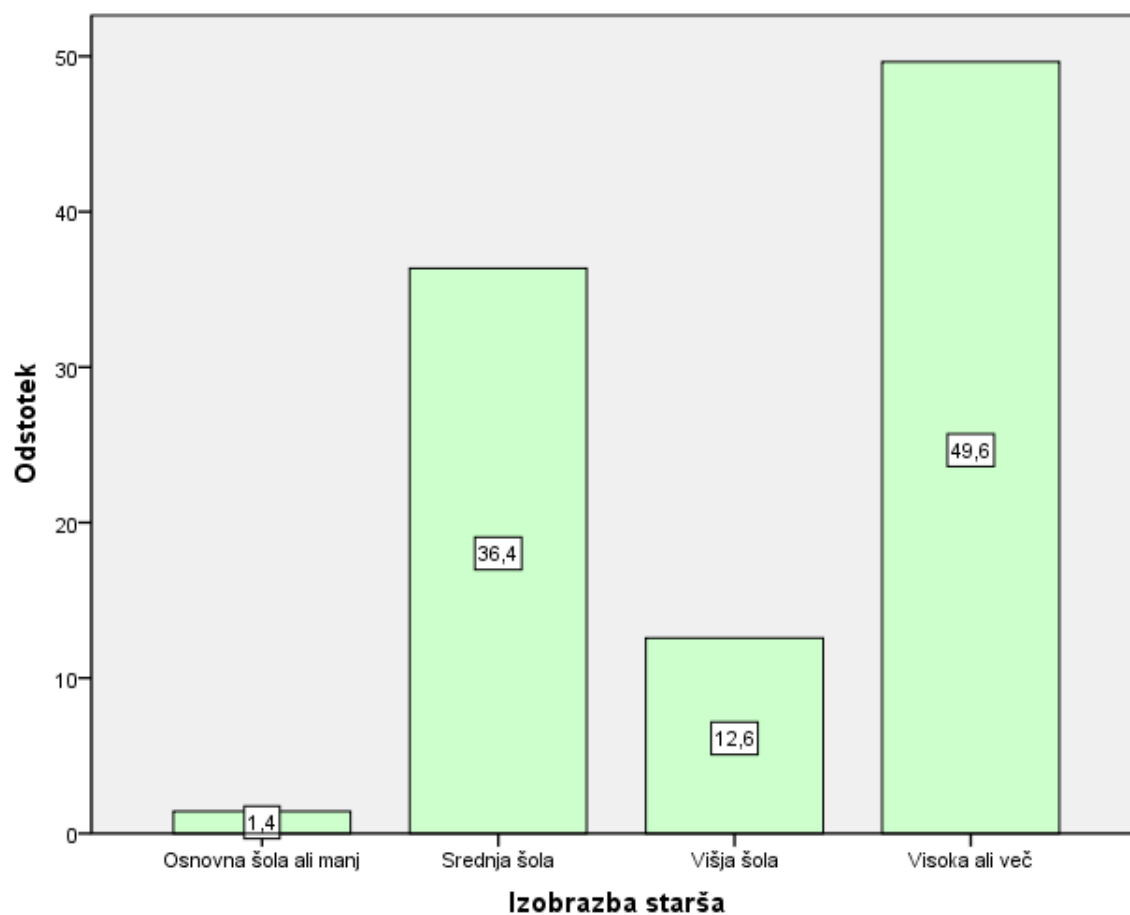
Slika 1: Starost staršev

Na sliki vidimo primerno razporeditev starosti staršev glede na statistično populacijo. Večjih odstopanj od populacije ni, saj je pri povprečni starosti starša ob rojstvu otroka med 30. in 35. letom in povprečno starostjo otrok 9 let velika večina staršev stara med 30. in 45. letom.

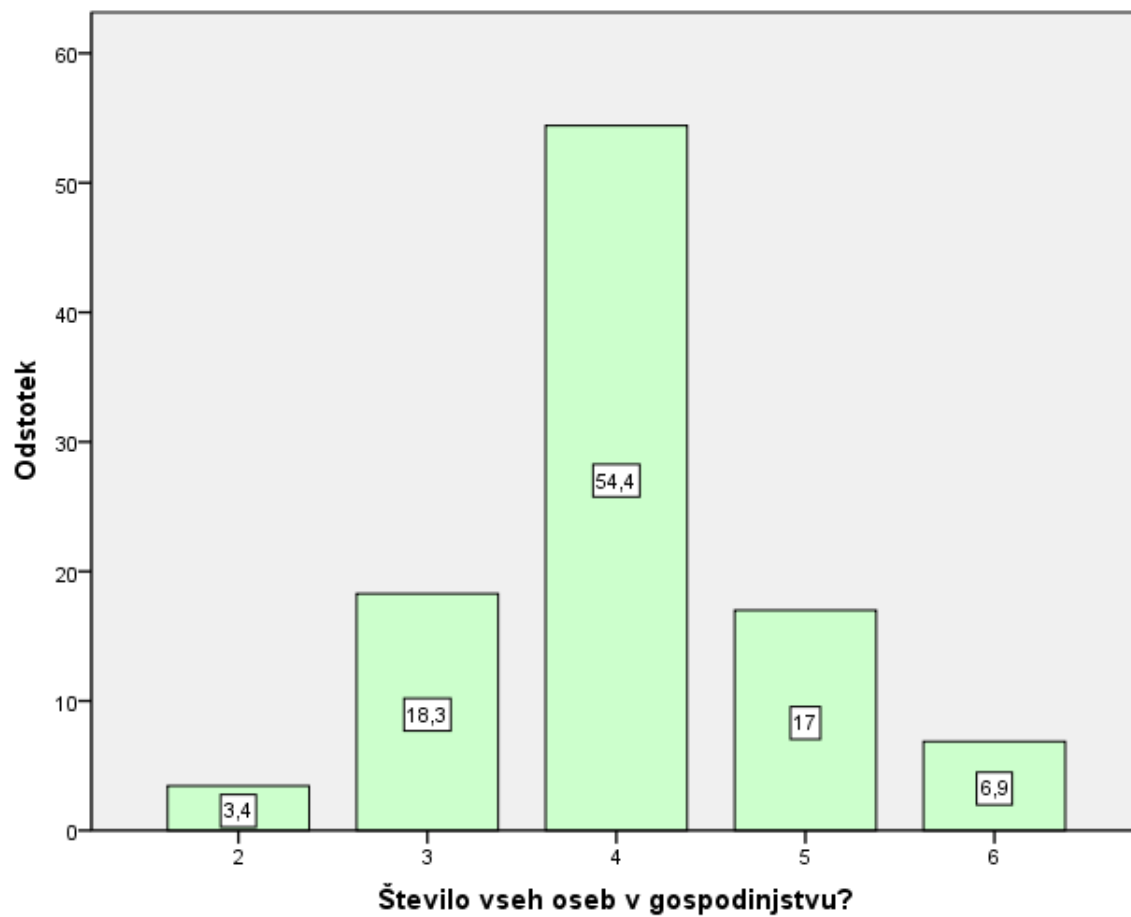

Slika 2: Izobrazba staršev

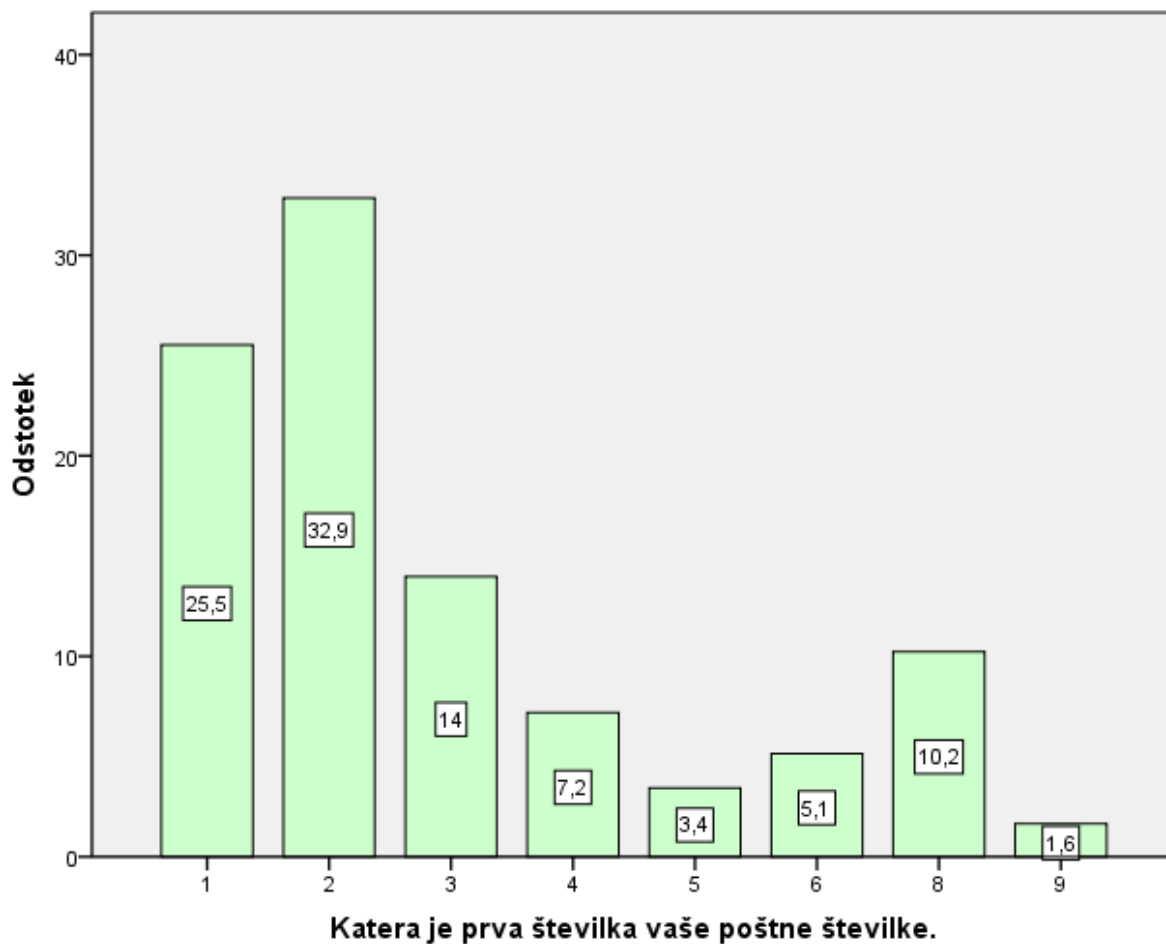
V vzorcu je izobrazba staršev razmeroma visoka glede na primerljive podatke statističnega letopisa (poglavje 5), kar je razvidno iz slike 1.

Slika 3: Število oseb v gospodinjstvu

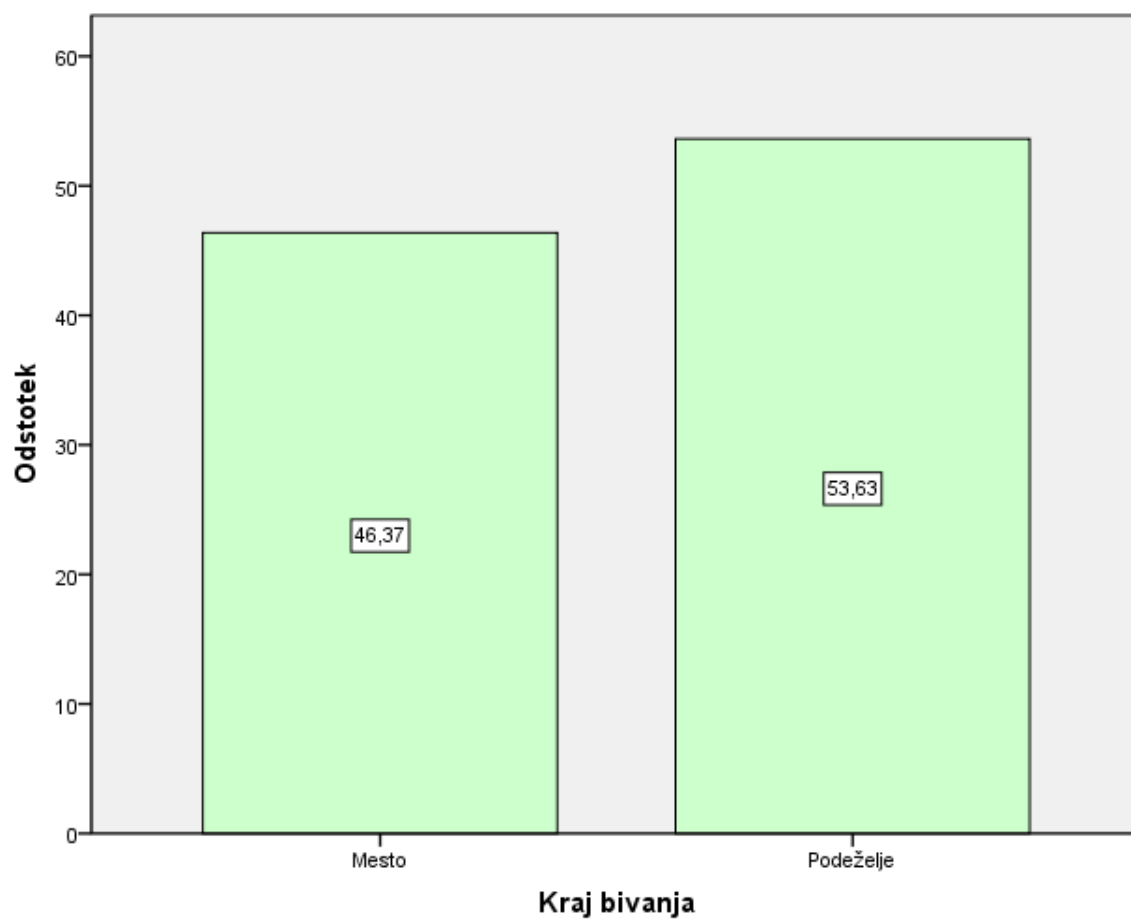
Povprečno število oseb v gospodinjstvu je znašalo 4,06.

Slika 4: Geografska porazdelitev staršev v vzorcu glede na prvo številko poštne številke

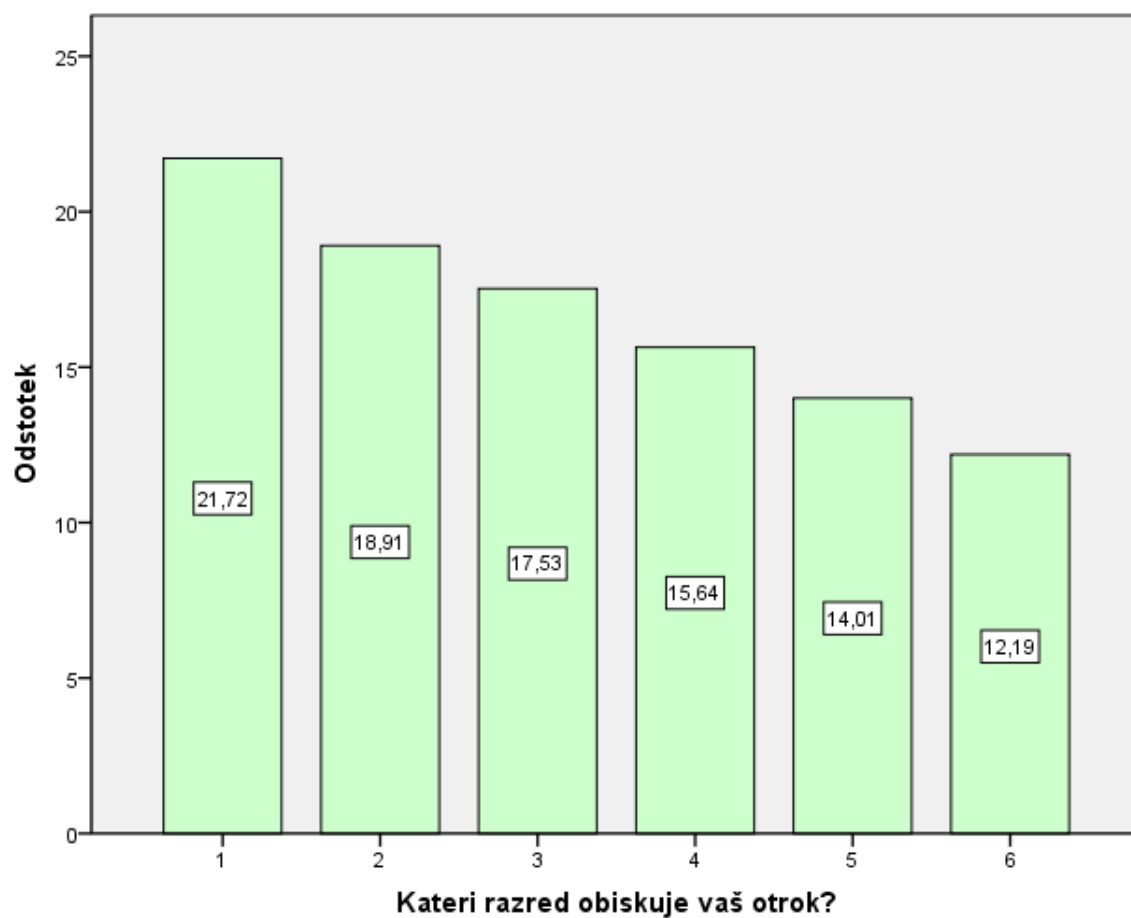
V Sloveniji imamo štiri-mestne poštne številke razdeljene glede na posamezne regije in sicer: 1 (Ljubljana z okolico), 2 (Maribor z okolico), 3 (Celje z okolico), 4 (Kranj z okolico), 5 (Nova gorica okolico), 6 (Koper z okolico), 8 (Novo mesto z okolico), in 9 (Lendava z okolico).

Slika 5: Porazdelitev staršev glede na mesto oz podeželje

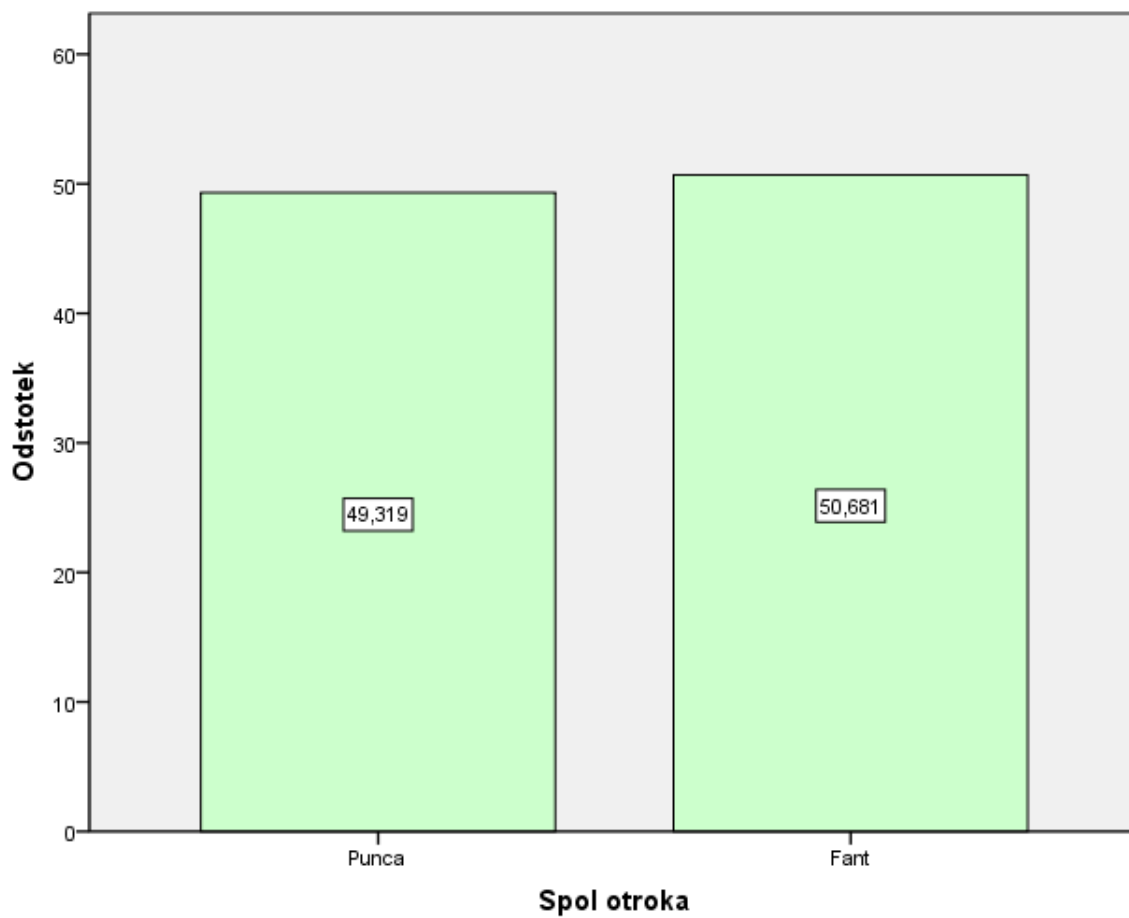
Starši v vzorcu so okvirno enakomerno razdeljeni na mesto in podeželje, kar ustreza demografiji prebivalstva v Sloveniji.

Slika 6: Porazdelitev otrok glede na razred, ki ga obiskuje

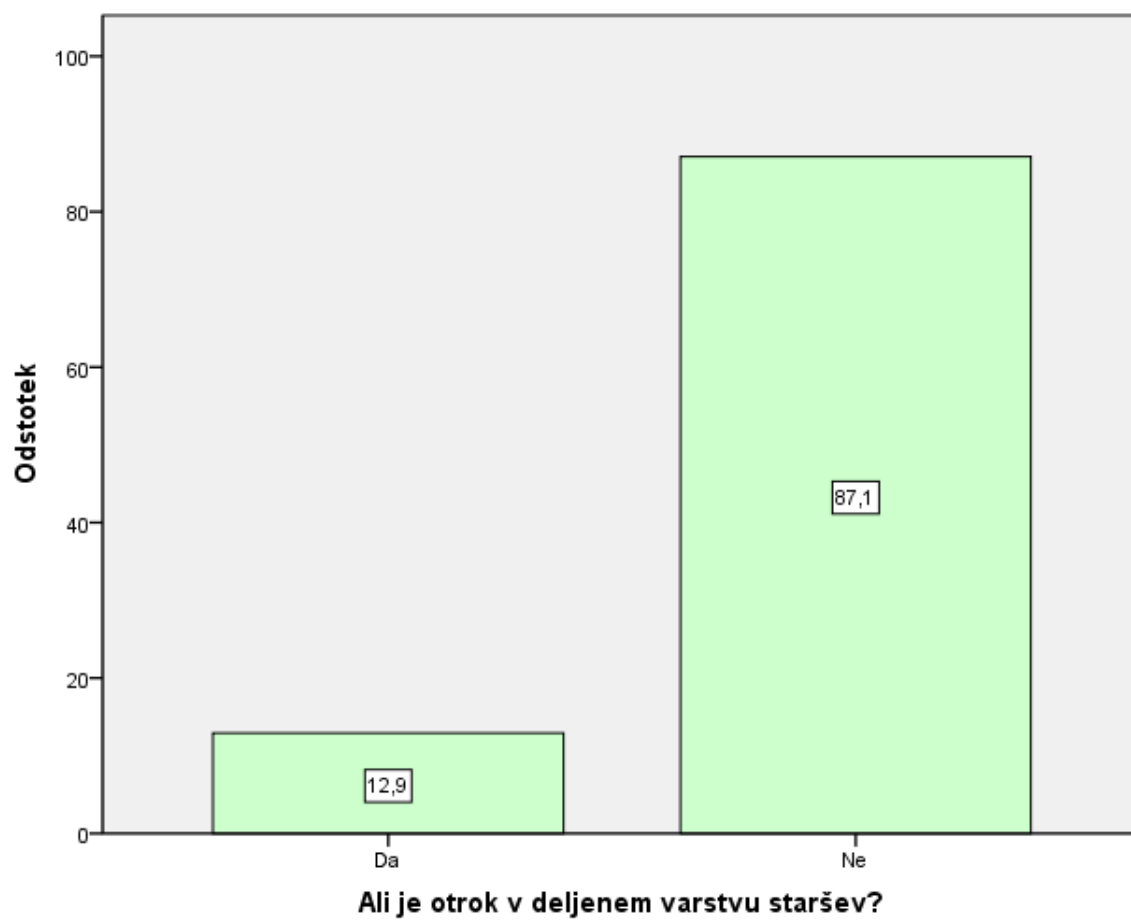
Porazdelitev otrok je kljub večjemu številu mlajših otrok primerljiva s statističnimi podatki predstavljenimi v tabeli 2.

Slika 7: Porazdelitev otrok glede na spol

Porazdelitev otrok glede na spol v vzorcu je brez oteževanja primerljiva z dejansko populacijo otrok kot je prikazana v poglavju 5.

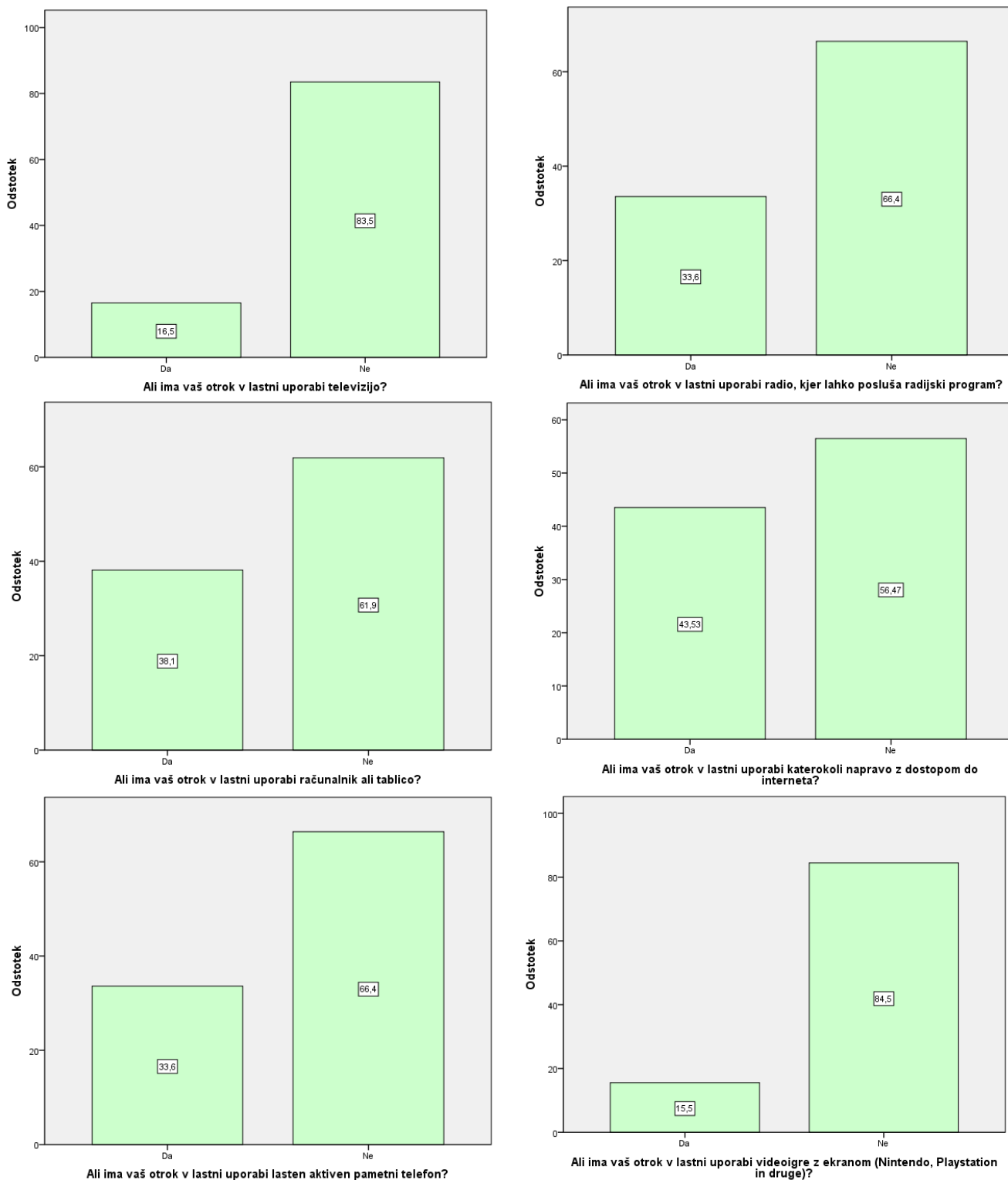
Slika 8: Porazdelitev otrok glede na to ali je otrok v deljenem varstvu

V vzorcu je več kot vsak osmi otrok v deljenem varstvu.

6.2 Mediji v lastni uporabi otrok

Slika 9: Odstotek otrok, ki ima v lastni uporabi navedeno napravo

Le vsak šesti otrok ima v lastni uporabi TV. Radio ima v lastni uporabi okvirno tretjina otrok 1.-6. razreda OŠ, računalnik ali tablico pa več kot tretjina otrok 1.-6. razreda OŠ. Malo manj kot polovica osnovnošolcev ima v lastni uporabi napravo z dostopom do interneta. Tretjina ima lasten aktivni pametni telefon. Vsak šesti osnovnošolec od 1.-6. razreda ima videoigre z ekranom.

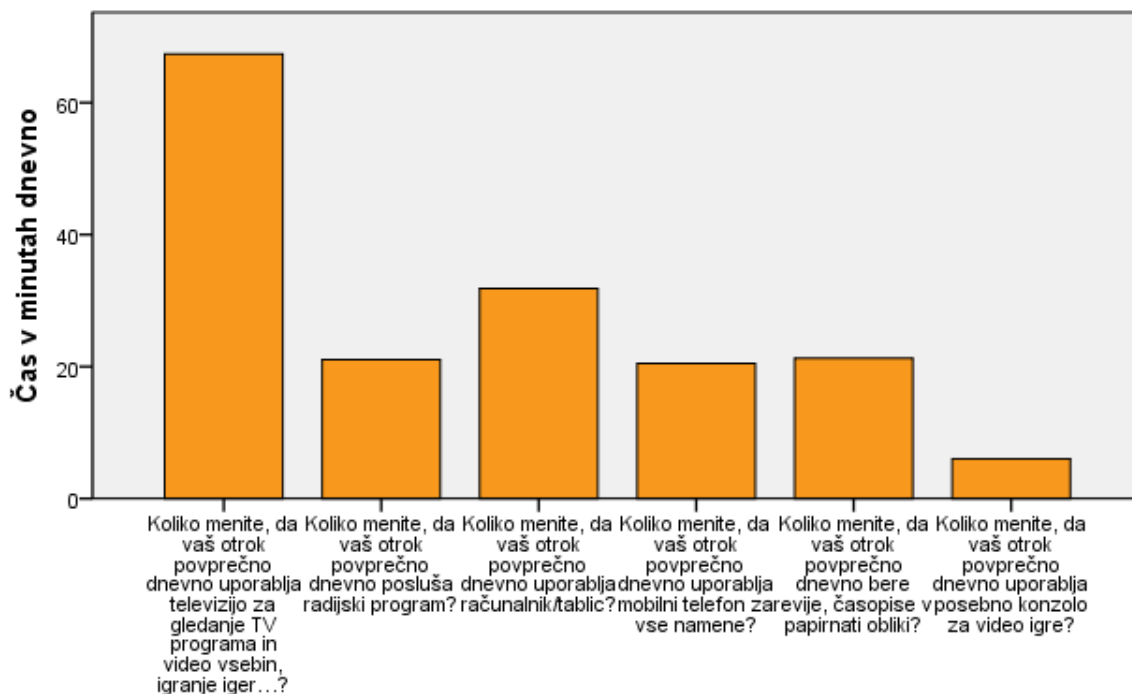
6.3 Izpostavljenost medijem

Tabela 7: Povprečna izpostavljenost otrok glede na medij v minutah dnevno.

	Koliko menite, da vaš otrok povprečno dnevno uporablja televizijo za gledanje TV programa, video vsebin, igranje iger...?	Koliko menite, da vaš otrok povprečno dnevno posluša radijski program?	Koliko menite, da vaš otrok povprečno dnevno uporablja računalnik/tablico?	Koliko menite, da vaš otrok povprečno dnevno uporablja mobilni telefon za vse namene?	Koliko menite, da vaš otrok povprečno dnevno bere revije, časopise v papirnati obliki?	Koliko menite, da vaš otrok povprečno dnevno uporablja posebno konzolo za video igre?
1 do 3 razred	66	21	29	13	23	4
4 do 6 razred	78	26	43	38	25	9
Povprečje vseh respondentov	71	23	35	23	24	7
Število respondentov	2784	2571	2712	2680	2629	2578

Največ so otroci izpostavljeni televiziji in sicer povprečno otrok dnevno uporablja televizijo za gledanje TV programa in video vsebin, igranje iger kar 71 minut. Računalnik uporablja malo več kot polovico ure, radijski program in mobilni telefon ter tiskane medije malo več kot tretjino ure. Konzolo za video igre po mnenju staršev uporabljajo otroci povprečno 7 minut. Opozoriti gre, da povprečje zelo znižujejo neuporabniki določenih naprav. Starejši otroci zlasti precej več uporabljajo računalnik ter mobilni telefon (tabela 6).

Slika 10: Povprečna izpostavljenost otrok glede na medij

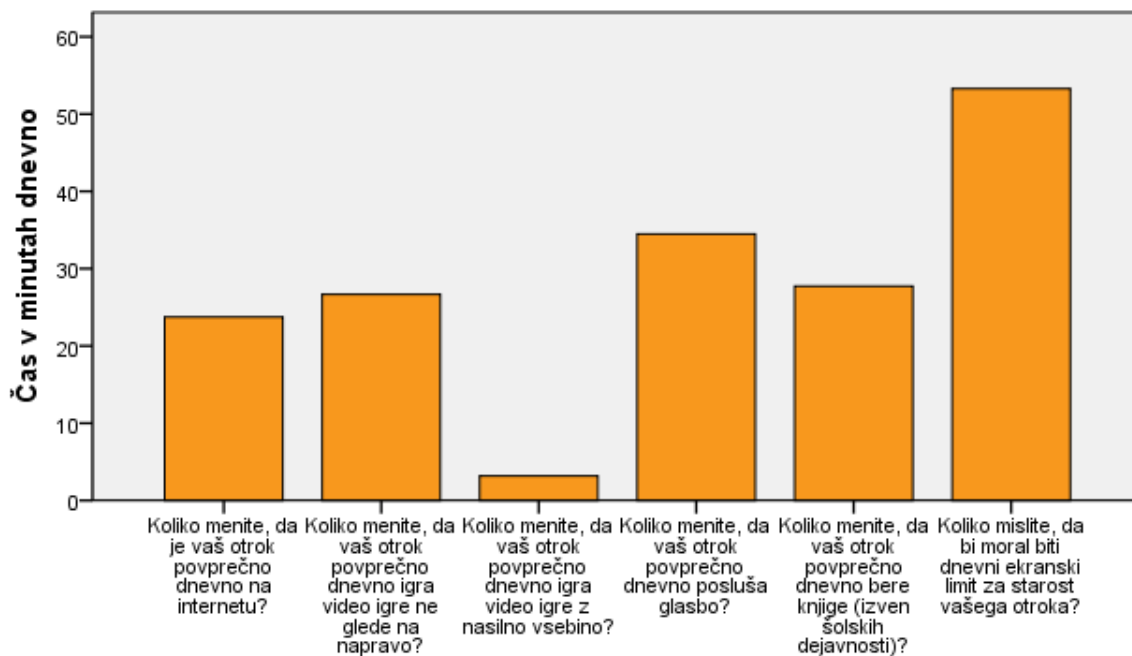
Da bi dobili še boljši vpogled smo otroke razdelili okvirno na tretjine glede na izpostavljenost medijem. Za zgornjo tretjino otrok glede izpostavljenost ekranom je povprečje za televizijo skoraj 2 uri, za računalnik več kot ura. Skupno so otroci veliki uporabniki (okvirna zgornja tretjina glede na izpostavljenost, ki v vzorcu pomeni točno 1.000 izmed 2825 respondentov) izpostavljeni medijem 6 ur in pol dnevno.

Tabela 8: Povprečna izpostavljenost otrok glede na posamezno aktivnost v povezavi z mediji v minutah dnevno

	Koliko menite, da je vaš otrok povprečno dnevno na internetu?	Koliko menite, da vaš otrok povprečno dnevno igra video igre ne glede na napravo?	Koliko menite, da vaš otrok povprečno dnevno igra video igre z nasilno vsebino?	Koliko menite, da vaš otrok povprečno dnevno posluša glasbo?	Koliko menite, da vaš otrok povprečno dnevno bere knjige (izven šolskih dejavnosti) ?	Koliko mislite, da bi moral biti dnevni ekranski limit za starost vašega otroka?
1 do 3 razred	19	22	2	32	26	51
4 do 3 razred	38	40	5	44	34	62
Povprečje	27	30	4	37	29	56
Število respondentov	2722	2720	2574	2669	2705	2722

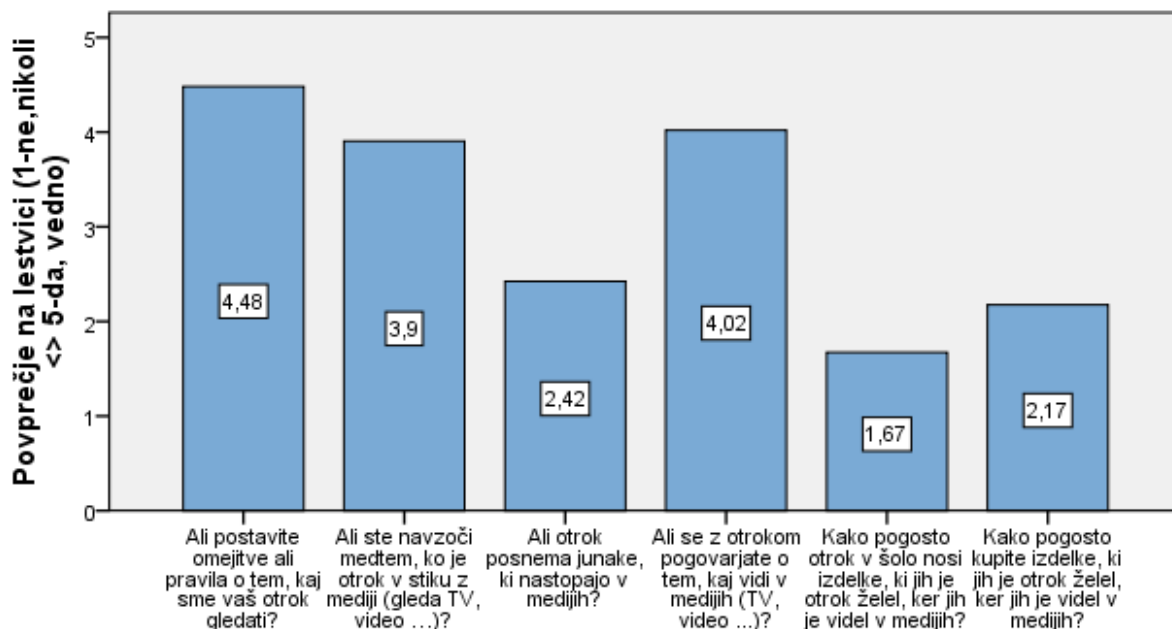
Na internetu so otroci skoraj pol ure dnevno (mlajši skoraj tretjino ure), video igre igrajo povprečno pol ure (starejši 40 min dnevno). Starši ocenjujejo, da je le okvirno desetina teh iger nasilnih. Starši tudi ocenjujejo, da njihovi otroci berejo knjige za izvenšolske aktivnosti skoraj polovico ure. Po mnenju staršev je primeren dnevni limit okvirno ena uro dnevno (tabela 7).

Slika 11: Povprečna izpostavljenost otrok glede na aktivnost povezano z mediji

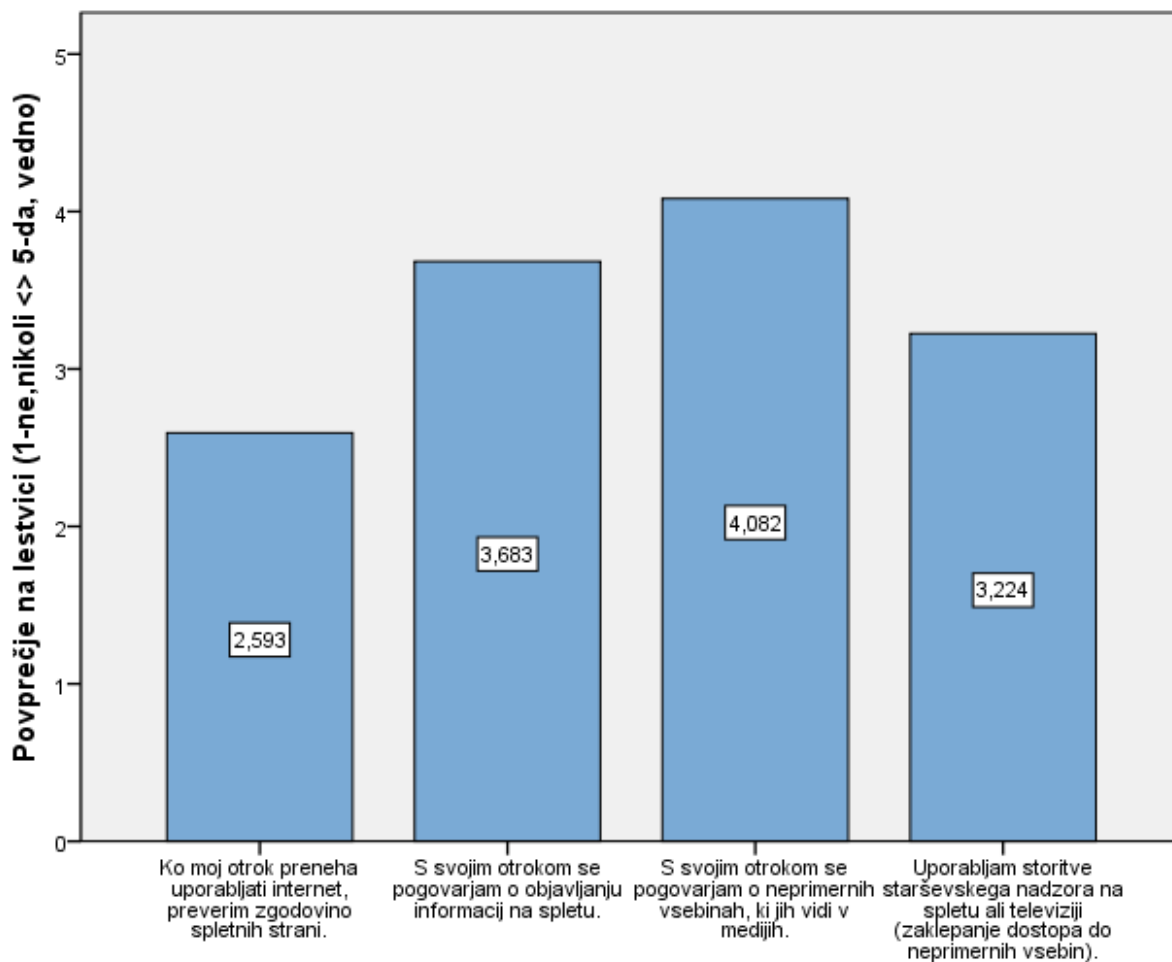
Za zgornjo tretjino otrok glede izpostavljenosti ekranom velja, da so povprečno dnevno na internetu slabo uro. Podobno dolgo igrajo video igre in poslušajo glasbo. S strani staršev priporočen dnevni limit je za skupino staršev, katerih otroci so veliki uporabniki medijev, 77 min (več kot dvakrat več kot za majhne uporabnike medijev).

Slika 12: Mnenja staršev glede omejevanja rabe medijev, navzočnosti staršev pri otrokovi rabi medijev, vplivu medijev na otroka

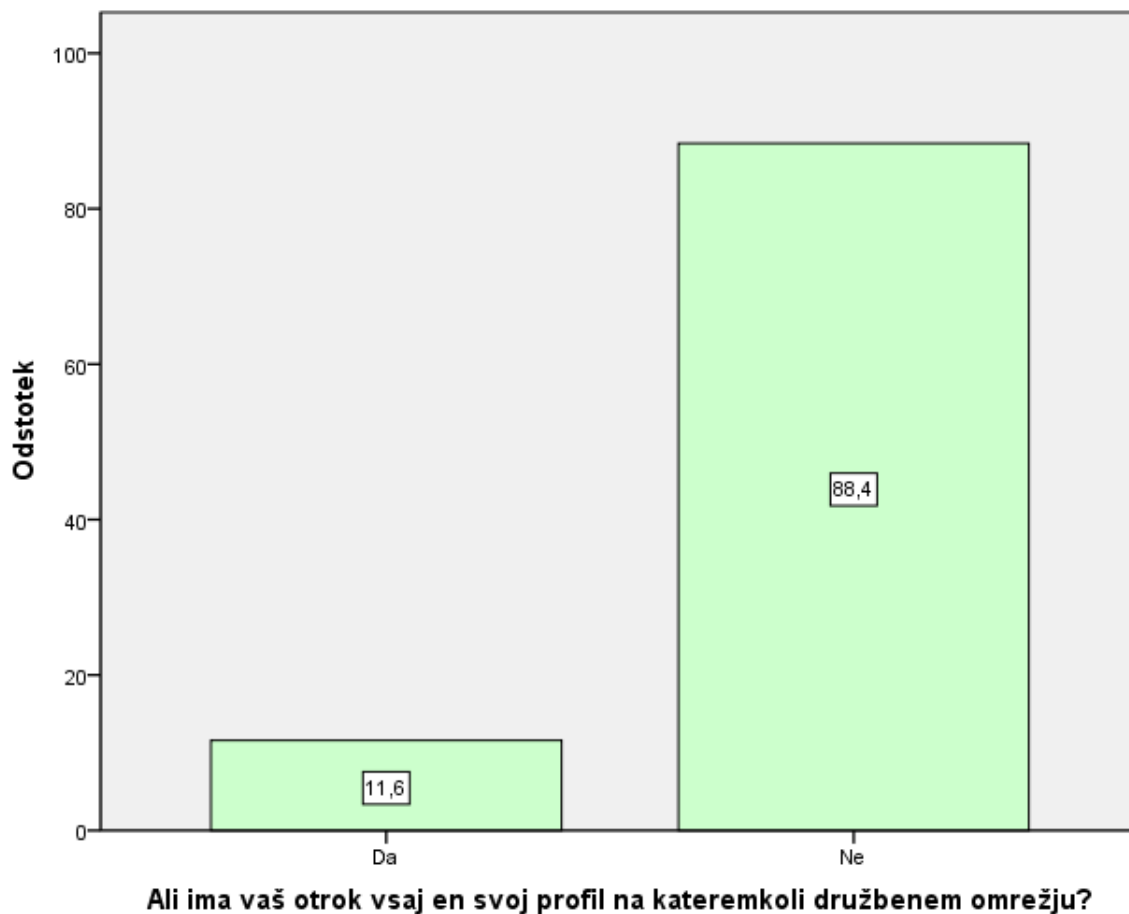
Starši (praktično vsi) postavljajo pravila ali omejitve glede tega, kaj njihov otrok sme gledati oziroma spremljati v medijih. Ravno tako se velik delež staršev izjavlja, da se z otroci pogovarjajo o tem, kaj vidijo v medijih.. V večini primerov so navzoči, ko je otrok v stiku z mediji. Starši ne pripisujejo medijem velike vloge ko gre za otrokovo vedenje ali otrokovo in lastno nakupno obnašanje.

Slika 13: Aktivnosti staršev glede medijske izpostavljenosti njihovih otrok

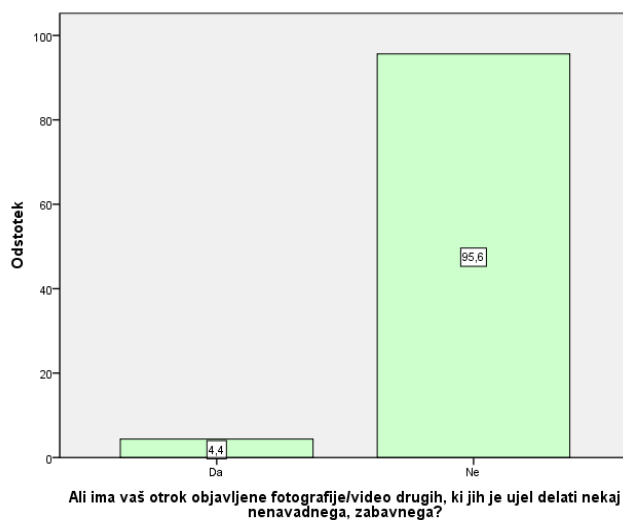
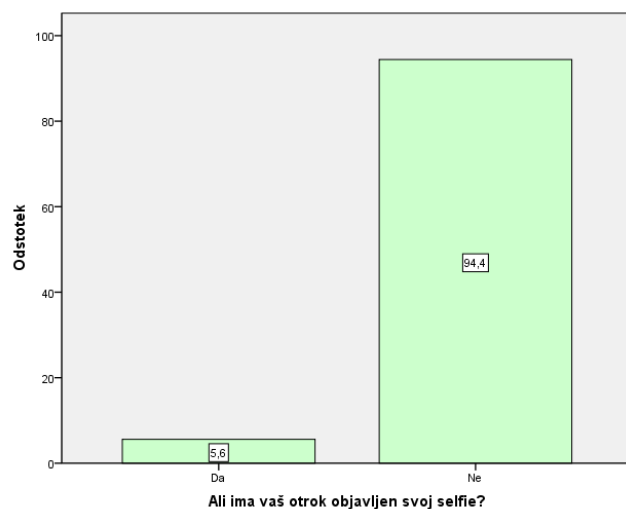
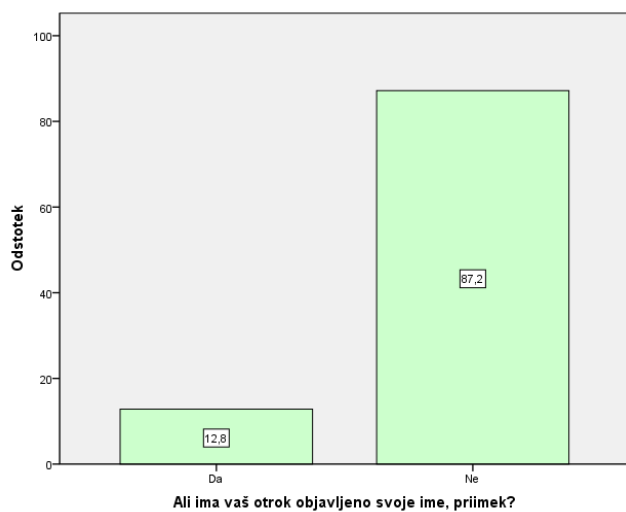
Večina staršev ne pregleduje zgodovine brskanja po internetu. Hkrati so starši precej neodločeni glede uporabe starševskega nadzora in pogovarjanja glede objavljanja informacij na internetu. Starši se s svojimi otroci največkrat pogovarjajo o neprimernih vsebinah v medijih.

Slika 14: Odstotek otrok, ki imajo profil na družbenem omrežju

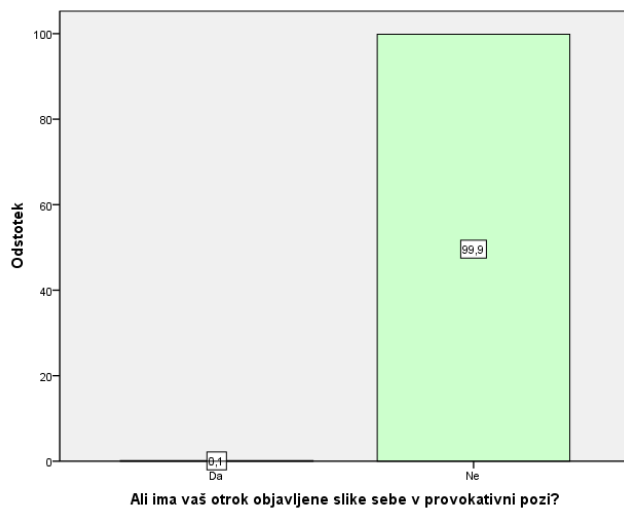
Po mnenju staršev ima le vsak deveti otrok (prvega do vključno šestega razreda) profil na družbenem omrežju. V prvi triadi OŠ ima profil le 1,6 % otrok, v drugi triadi pa že 25,4%.

Slika 15: Objavljanje informacij in slik na spletu s strani otrok

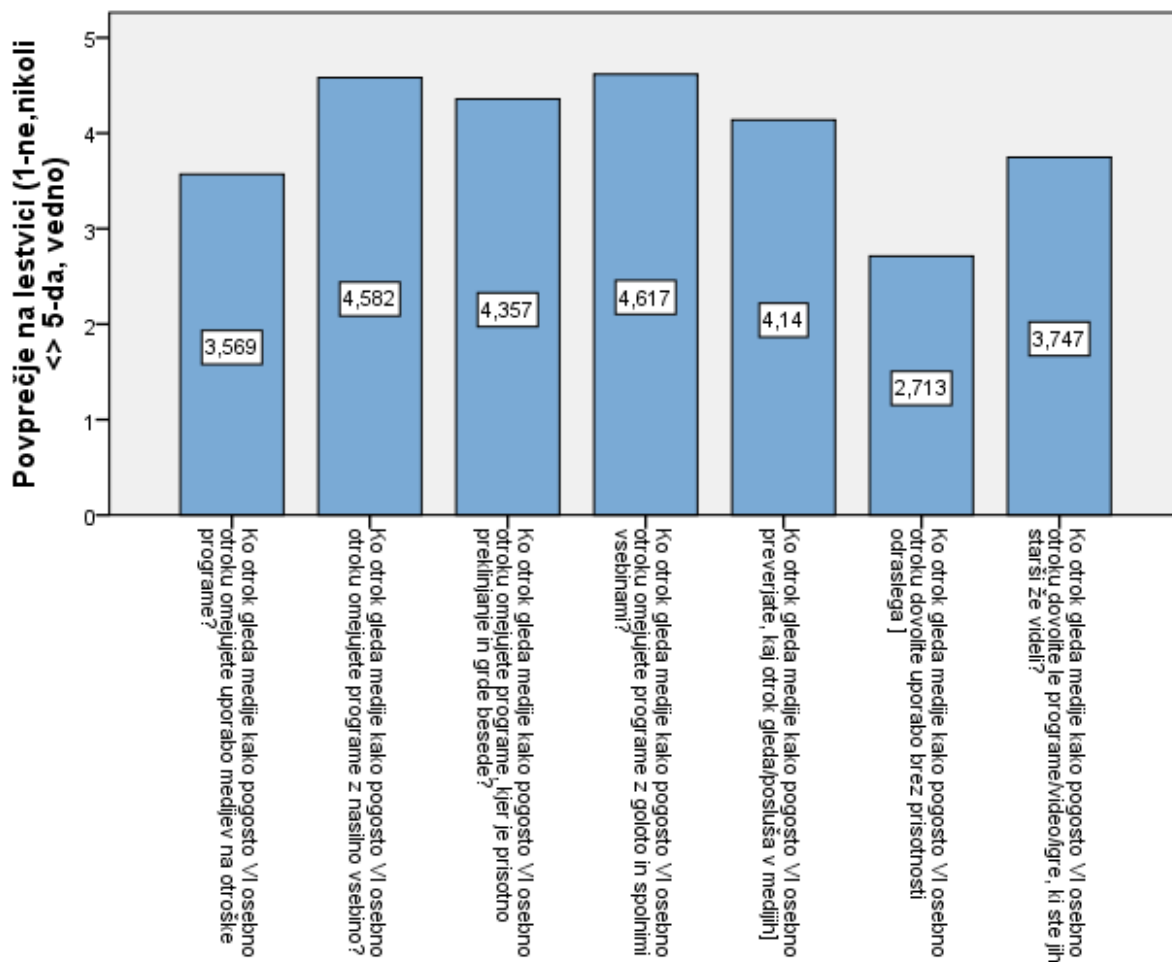
Podobno ima po mnenju staršev le vsak osmi otrok objavljeno svoje ime in priimek, vsak deseti fotografijo, vsak 20 svoj selfie in praktično nihče sebe v provokativni pozi.

Vsak 22-ti ima objavljene fotografije drugih, ki so jih otroci ujeli delati nekaj nenavadnega, zabavnega.

Slika 16: Mnenja staršev glede omejevanja dostopa do medijskih vsebin.

Izmed trditev izstopa prevladujoče omejevanje s strani staršev izpostavljenosti njihovih otrok glede nasilnih vsebin, vsebin z grdimi besedami in spolnimi vsebinami. Na drugi strani starši še vedno v veliki meri priznavajo dovoljevanje uporabe brez prisotnosti odraslega.

7 ZAKLJUČEK

Vzgoja za medije se kot samostojen predmet v formalni izobraževalni sistem vključuje šele zelo pozno in v omejenem obsegu kot izbirni predmet osnovnošolskega družboslovnega izobraževanja v 7., 8. in 9. razredu (Košir, Erjavec in Volčič, 2006), kar pomeni, da tovrstnega izobraževanja ni deležna celotna populacija otrok. Iz učnega načrta predmeta Vzgoja za medije je razvidno, da je predmet vzgoja za medije sestavljen iz treh zaokroženih tematskih vsebin, pri čemer se vsaka obravnava kot enoletni sklop in sicer: tisk, radio in televizija. Vsebine enoletnih sklopov se sicer vsebinsko dopolnjujejo, možno pa je, da se učenci seznanijo samo z enoletnim sklopom ali pa katerega preskočijo. Le učenci, ki si izberejo predmet Vzgoja za medije vsa tri leta si pridobijo bolj poglobljeno znanje o delovanju in učinkih omenjenih medijev. Bistvena pomanjkljivost tega učnega načrta je, da ne sledi hitremu napredku elektronskih medijev – predvsem je moteče dejstvo, da učni načrt ne vključuje poglobljanja znanja o spletu in mobilnih aplikacijah, kar je danes postal stalnica v življenju otrok in mladostnikov, sistem vključevanja pouka o medijih na osnovnih šolah pa ne omogoča, da celotna populacija otrok v okviru formalnega izobraževanja pridobi znanja in kompetence, ki so danes potrebna za medijsko pismenega človeka. Na predšolski ravni je medijska vzgoja formalno sicer vključena v Kurikulum za vrtce a študije (glej na primer Vodopivec Lepičnik, 2011) kažejo, da je izvedba medijske vzgoje fragmentirana, implementacija pa odvisna predvsem od motivacije in interesa vzgojitelja za področje medijev.

Kratka analiza zbranih podatkov kaže, da osnovnošolski otroci pomemben del dneva preživijo z mediji. Osnovnošolski otroci prve in druge triade so v pomembnem deležu izpostavljenosti medijem pod nadzorom staršev oziroma so starši prisotni, ko so otroci izpostavljeni medijem. Starši glede spremljanja medijskih vsebin postavljajo pravila in se o medijskih vsebinah, ki jih otroci ne razumejo z njimi pogovarjajo. Pozorni so na omejevanje neprimernih vsebin medijev. Z odraščanjem otrok se medijska izpostavljenost stopnjuje.

V prilogi je raziskovalcem, odločevalcem in drugi zainteresirani javnosti na voljo baza podatkov, ki omogoča nadaljne analize stanja rabe medijev med osnovnošolci (1-6. razred) v Sloveniji. Ker je podatkovna zbirka odprta, lahko raziskovalci po lastnih željah analizirajo in glede na izbrane segmente utežijo podatke.

8 Viri in literatura

- Holloway D. in drugi (2013): Zero to eight. Young children and their internet use. London: LSE.
- Košir, Manca, Karmen Erjavec, Zala Volčič (2006). Učni načrt Vzgoja za medije, izbirni predmet: program osnovnošolskega izobraževanja, avtorice besedila, Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport: Zavod RS za šolstvo, 2006. Pridobljeno dne 11.12.2016 s svetovnega spleta:
http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_i_zbirni/Vzgoja_za_medije_izbirni.pdf
- Rek Mateja, Kovačič Andrej in Milanovski Brumat Kristina (2014): Medijska pismenost 2014 . Slovenija: Fakulteta za medije.
- Rek Mateja in Milanovski-Brumat Kristina (2016): Mediji in predšolski otroci v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za medije.
- Rek Mateja in Milanovski-Brumat Kristina (2016): Mediji in srednješolci v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za medije.
- Vodopivec Jurka Lepičnik (2011): Some Aspects of Teaching Media Literacy to Preschool Children in Slovenia from A Perception Standpoint of Teachers and Parents. v: Acta Didactica Napocensia, let.: 4, št.: 2-3, str.: 69-78.